

รายงานความก้าวหน้า

ตามแผนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนสารตะกั่วบริเวณห้วยคลิตี้ ประจำปี พ.ศ. 2556 – 2559 ครั้งที่ 3/2557 (เดือนกันยายน 2557)

แผนงาน/กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ปัญหาและอุปสรรค
1. การจ่ายเงินค่าเสียหายให้ผู้ฟ้องคดี	ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วตามแผน	-
2. การติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูล		
2.1 การติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม	<p>1) การดำเนินงานที่ผ่านมา</p> <p>กรมควบคุมมลพิษ ได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณห้วยคลิตี้ ครั้งที่ 3/2557 ระหว่างวันที่ 1 – 6 กันยายน 2557 โดยได้เก็บตัวอย่างสิ่งแวดล้อมจำนวน 11 จุด ครอบคลุมพื้นที่เหนือโรงแต่งแร่ (จุด DK และ KC1) ใกล้โรงแต่งแร่ (จุด KC2 และ KC2/1) และใต้โรงแต่งแร่ (จุด KC3 - KC8) โดยสามารถสรุปผลการติดตามตรวจสอบได้ดังนี้</p> <p>1) คุณภาพน้ำ พบปริมาณตะกั่วทั้งหมดในน้ำอยู่ในช่วง 0.044 - 0.096 มิลลิกรัมต่อลิตร (มก./ล.) โดยจุดเก็บตัวอย่าง KC3 KC4/1 KC5 KC6 KC7 และ KC8 มีปริมาณตะกั่วเกินมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินซึ่งกำหนดไว้ไม่เกิน 0.05 มก./ล. โดยพบสูงสุดบริเวณจุด KC4/1 ทั้งนี้การนำตัวอย่างน้ำมากรองเพื่อวิเคราะห์ปริมาณตะกั่วละลายน้ำพบว่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานฯ ในทุกตัวอย่าง</p> <p>2) ตะกอนดินท้องน้ำ พบปริมาณตะกั่วอยู่ในช่วง 103 – 56,565 มก./กก. โดยพบปริมาณตะกั่วปนเปื้อนสูงสุดบริเวณจุด KC3 ซึ่งร่างมาตรฐานคุณภาพตะกอนดินในแหล่งน้ำจืดเพื่อคุ้มครองสัตว์น้ำดิน และเพื่อคุ้มครองมนุษย์ผ่านห่วงโซ่อาหารกำหนดให้มีตะกั่วปนเปื้อนไม่เกิน 35.8 มก./กก.</p> <p>3) ดิน เก็บตัวอย่างดินบริเวณบ้านคลิตี้ทั้งหมด จำนวน 16 ตัวอย่าง พบปริมาณตะกั่วอยู่ในช่วง 23 – 6,836 มก./กก. โดยพบปริมาณตะกั่วปนเปื้อนสูงสุดบริเวณเหนือโรงแต่งแร่ห่างจากลำห้วยมากกว่า 10 เมตร ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพดินที่ใช้ประโยชน์เพื่อการอยู่อาศัยและการเกษตรกรรมที่กำหนดให้มีตะกั่วปนเปื้อนไม่เกิน 400 มก./กก.</p> <p>4) พืชผัก แบ่งพื้นที่การเก็บตัวอย่างพืชผักในลักษณะเดียวกับการเก็บตัวอย่างดิน โดยเพิ่มเติมจุดเก็บตัวอย่างของชาวบ้านที่อาศัยบนกองกากตะกอนแร่ตะกั่วจำนวน 1 จุด โดยพบปริมาณตะกั่วปนเปื้อนสูงสุดในผักชีฝรั่ง บริเวณใกล้โรงแต่งแร่ห่างจากลำห้วยมากกว่า 10 เมตร มีปริมาณตะกั่ว 8.2225 มก./กก. ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานอาหารที่มีสารปนเปื้อน ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 98 (พ.ศ. 2529) ที่กำหนดให้มีตะกั่วปนเปื้อนไม่เกิน 1 มก./กก. น้ำหนักเปียก และตัวอย่างพืชผักที่พบเกินมาตรฐานฯ บ่อยครั้งที่สุด</p>	<p>1) การเก็บตัวอย่างสัตว์น้ำ ไม่สามารถเจาะจงให้เป็นชนิดเดียวกันได้ทุกครั้ง ขึ้นอยู่กับการจับได้ และฤดูกาล</p> <p>2) ปัจจุบันชาวบ้านคลิตี้นิยมปลูกพืชเชิงเดี่ยวมากขึ้น จึงทำให้ความหลากหลายของชนิดพืชที่เก็บได้มีจำกัด</p> <p>3) การเก็บตัวอย่างตะกอนท้องน้ำ ทำได้ค่อนข้างลำบาก เนื่องจากบางตำแหน่งมีความลึกและไหลแรง</p> <p>4) การเข้าพื้นที่เพื่อเก็บตัวอย่างสิ่งแวดล้อมตลอดลำห้วยคลิตี้ เป็นไปด้วยความยากลำบาก</p>

แผนงาน/กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ปัญหาและอุปสรรค
	<p>คือ กะเพรา</p> <p>5) สัตว์น้ำ เก็บตัวอย่างสัตว์น้ำรวมทั้งหมด 10 จุด ซึ่งมีตัวอย่างสัตว์น้ำประกอบด้วย ปลา กุ้ง หอย และปู ผลการวิเคราะห์หาปริมาณตะกั่วในสัตว์น้ำสรุปได้ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลา มีปริมาณตะกั่วอยู่ในช่วง 0.00005 – 2.1228 มก./กก. น้ำหนักเปียก มีค่าเกินมาตรฐานฯ 5 ตัวอย่าง จาก 18 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 27.78 - กุ้ง มีปริมาณตะกั่วอยู่ในช่วง 0.00005 – 14.5352 มก./กก. น้ำหนักเปียก มีค่าเกินมาตรฐานฯ 7 ตัวอย่าง จาก 9 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 77.78 - หอย มีปริมาณตะกั่วอยู่ในช่วง 2.0457 – 56.3718 มก./กก. น้ำหนักเปียก มีค่าเกินมาตรฐานฯ จำนวน 6 ตัวอย่าง จาก 6 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 100 - ปู มีปริมาณตะกั่วอยู่ในช่วง 1.2461 – 21.0135 มก./กก. น้ำหนักเปียก มีค่าเกินมาตรฐานฯ จำนวน 6 ตัวอย่าง จาก 6 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 100 <p>ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณห้วยคลิตี้ ครั้งที่ 3/2557 พบว่าคุณภาพน้ำส่วนใหญ่เกินเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ซึ่งกำหนดไว้ไม่เกิน 0.05 มิลลิกรัมต่อลิตร (มก./ล.) เนื่องจากช่วงการเก็บตัวอย่างในเดือนกันยายนอยู่ในฤดูฝน น้ำในห้วยคลิตี้ไหลแรง ทำให้เกิดการฟุ้งกระจายของตะกอนดินท้องน้ำ พืชผักส่วนใหญ่มีค่าตะกั่วอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานอาหารฯ ซึ่งยังสามารถนำมาบริโภคได้ตามปกติ แต่ควรหลีกเลี่ยงพืชผักบางชนิด ได้แก่ กะเพรา และผักชีฝรั่ง บริเวณใกล้โรงเต่างแร่ ส่วนดินในจุดใกล้โรงเต่างแร่ยังพบค่าตะกั่วสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพดินฯ ซึ่งอาจมีสาเหตุจากการปนเปื้อนจากกิจกรรมการเต่างแร่ ในขณะเดียวกันพื้นที่ที่ไม่ได้รับผลกระทบทั้งบริเวณเหนือโรงเต่างแร่ และได้โรงเต่างแร่ ลงมาพบการปนเปื้อนตะกั่วเช่นกัน เนื่องจากพื้นที่บ้านคลิตี้ที่อยู่ในพื้นที่ที่มีแร่ตะกั่วโดยธรรมชาติ สำหรับตะกอนดินท้องน้ำตั้งแต่โรงเต่างแร่ลงมา ยังคงพบตะกั่วสูงกว่าเหนือโรงเต่างแร่เช่นเดิม ส่งผลให้สัตว์น้ำดิน เช่น กุ้ง ปู และหอย ที่อยู่บริเวณดังกล่าวมีค่าตะกั่วสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานอาหารฯ</p> <p>2) การดำเนินงานในระยะต่อไป</p> <p>(1) ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมครั้งที่ 4/2557 โดยเก็บตัวอย่างน้ำ ตะกอนดินท้องน้ำ ดิน พืชผัก และสัตว์น้ำ ในระหว่างวันที่ 15 – 22 ธันวาคม 2557 หากผลการวิเคราะห์เสร็จสิ้นจะรายงานให้ทราบ ต่อไป</p>	

แผนงาน/กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ปัญหาและอุปสรรค
2.2 การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูล	<p>1) การดำเนินงานที่ผ่านมา</p> <p>(1) ส่วนน้ำเสียอุตสาหกรรม สจน. ได้ดำเนินการจัดทำป้ายประกาศคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อรายงานผลคุณภาพสิ่งแวดล้อมครั้งที่ 3/2557 เพื่อติดตั้งบนป้ายประชาสัมพันธ์ถาวรจำนวน 4 ป้าย ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านคลิตี้ องค์การบริหารส่วนตำบลชะแล ที่ว่าการอำเภอทองผาภูมิ และวัดคลิตี้ล่าง ตามคำสั่งศาลปกครอง เมื่อวันที่ 15 – 22 ธันวาคม 2557 รวมทั้งอธิบายผลการติดตามคุณภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณห้วยคลิตี้ให้ผู้นำท้องถิ่น และชาวบ้านทราบ</p> <p>(2) จัดทำจดหมายข่าว จำนวน 1 ฉบับ ฉบับที่ 5 ประจำเดือนมิถุนายน – กรกฎาคม 2557 เพื่อเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานและความก้าวหน้าการดำเนินงาน เพื่อจัดส่งให้หน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน และประชาชนได้รับทราบ</p> <p>2) การดำเนินงานในระยะต่อไป</p> <p>(1) จัดทำจดหมายข่าว ประจำเดือนสิงหาคม – กันยายน 2557 ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการจัดจ้าง</p>	<p>1) การสื่อสารข้อมูลกับประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากประชาชนบางส่วนอ่านภาษาไทยไม่ได้</p> <p>2) บริเวณบ้านคลิตี้เกือบทั้งหมดไม่สามารถติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์กับภายนอกได้</p>
3. การฟื้นฟูห้วยคลิตี้จากการปนเปื้อนสารตะกั่ว	<p>1) การดำเนินงานที่ผ่านมา</p> <p>(1.1) โครงการกำหนดแนวทางการฟื้นฟูห้วยคลิตี้จากการปนเปื้อนสารตะกั่ว (ระยะที่ 1)</p> <p>- สิ้นสุดการดำเนินโครงการฯ แล้ว โดยมีผลลัพธ์ประกอบด้วยผลการสำรวจการปนเปื้อนของพื้นที่ ค่าเป้าหมายในการฟื้นฟู และพื้นที่จัดทำหลุมฝังกลบแบบปลอดภัย</p> <p>2) การดำเนินงานปัจจุบัน</p> <p>(2.1) โครงการกำหนดแนวทางการฟื้นฟูห้วยคลิตี้จากการปนเปื้อนสารตะกั่ว (ระยะที่ 2)</p> <p>1. การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินการฟื้นฟูห้วยคลิตี้</p> <p>- ได้ดำเนินการแล้ว 2 ครั้ง โดยจัดประชุมครั้งที่ 1 ในวันที่ 8 และ 10 กันยายน 2557 เพื่อรับฟังประเด็นแผนการดำเนินงานโครงการฯ ระยะที่ 2 และการกำหนดค่าเป้าหมายในการฟื้นฟู และจัดประชุมครั้งที่ 2 ในวันที่ 28 และ 30 ตุลาคม 2557 เพื่อชี้แจงแนวทางการฟื้นฟูห้วยคลิตี้</p>	

แผนงาน/กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ปัญหาและอุปสรรค
	<p>2. การกำหนดแนวทางการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้จากการปนเปื้อนสารตะกั่ว</p> <ul style="list-style-type: none"> - ที่ปรึกษาฯ ได้จัดทำ (ร่าง) แนวทางการฟื้นฟูลำห้วย โดยได้เสนอทางเลือกวิธีการขุดลอก (dredging) และฝักระวัง และติดตามตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง (Monitoring Natural Attenuation) ในแต่ละช่วงพื้นที่ย่อย ตามลำดับความสำคัญของพื้นที่ โดยจะต้องนำไปรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อไป <p>3. การจัดทำแบบรายละเอียดการสร้างหลุมฝังกลบแบบปลอดภัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ที่ปรึกษาฯ อยู่ระหว่างการจัดทำแบบรายละเอียดหลุมฝังกลบแบบปลอดภัยบริเวณบ่อดินลูกรังบริเวณทางเข้าเมืองบ่อแกม <p>4. การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนสารตะกั่วในห้วยคลิตี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ที่ปรึกษาฯ ได้เสนอร่างแผนปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วย 1) แผนงานฟื้นฟูสภาพพื้นที่ปนเปื้อน 2) แผนงานติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม 3) แผนงานด้านสุขภาพ 4) แผนงานด้านเศรษฐกิจ สังคม และ 5) แผนงานติดตามตรวจสอบการดำเนินการ โดยจะนำไปรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต่อไป <p>5. การตรวจรับรายงานโครงการกำหนดแนวทางการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้จากการปนเปื้อนสารตะกั่ว (ระยะที่ 2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ที่ปรึกษาฯ ได้ส่งรายงานฉบับกลางมาเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2557 และคณะกรรมการกำกับการปฏิบัติงานของที่ปรึกษาฯ มิได้ไม่เห็นชอบกับรายงานฉบับดังกล่าว เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2557 เนื่องจากรายละเอียดการดำเนินงานตามข้อกำหนดการดำเนินงานยังไม่ครบถ้วน โดยยังขาดในส่วนของการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของแต่ละทางเลือกในการฟื้นฟูลำห้วย และความเหมาะสมของแต่ละทางเลือกกับปริมาณการปนเปื้อนสารตะกั่วในห้วยคลิตี้ <p>3) การดำเนินงานในระยะต่อไป</p> <ul style="list-style-type: none"> - ที่ปรึกษาฯ จะจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในวันที่ 19 มกราคม 2558 และจะเสนอรายงานฉบับกลาง (ฉบับแก้ไข) ต่อไป 	
4. การป้องกันการปนเปื้อนสารตะกั่วลงสู่ลำห้วยคลิตี้จากพื้นที่เสี่ยง		
	1) การดำเนินงานที่ผ่านมา	

แผนงาน/กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ปัญหาและอุปสรรค
	<p>- จัดทำ (ร่าง) รายงานผลการสำรวจผลศึกษาการปนเปื้อนสารตะกั่วในดินบริเวณโรงแต่งแร่คลิตี้ และพื้นที่ใกล้เคียงพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร</p> <p>2) การดำเนินงานปัจจุบัน</p> <p>- เสนอผลการศึกษาต่อที่ประชุมคณะกรรมการแก้ไขปัญหามลพิษบริเวณห้วยคลิตี้ เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2557</p> <p>3) การดำเนินงานในระยะต่อไป</p> <p>- ประสานกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ นำผลการศึกษาไปใช้ในการจัดการพื้นที่ปนเปื้อนบริเวณโรงแต่งแร่คลิตี้ และพื้นที่ใกล้เคียง และนำผลการศึกษาไปผนวกในแผนปฏิบัติการเพื่อการฟื้นฟูพื้นที่ห้วยคลิตี้</p>	
<p>5. การปรับปรุงประสิทธิภาพฝายหินทิ้งและการจัดการตะกอนดินหน้าฝาย</p>	<p>1) การดำเนินงานที่ผ่านมา</p> <p>ได้โอนงบประมาณให้กับกรมทรัพยากรน้ำ (ทน.) เพื่อดำเนินการก่อสร้างปรับปรุงฝายหินทิ้งเดิมจำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วยฝาย KC 4 และ KC 4/1 ซึ่ง ทน. ได้ว่าจ้างห้างหุ้นส่วนจำกัด หมั่นตั้งธรรม เป็นผู้ดำเนินการ โดยเริ่มดำเนินงานตั้งแต่วันที่ 10 มกราคม 2556 และแล้วเสร็จในช่วงเดือนมกราคม 2557</p> <p>2) การดำเนินงานปัจจุบัน</p> <p>กรมควบคุมมลพิษได้ทำการตรวจสอบปริมาณตะกอนสะสมหน้าฝายตักตะกอน KC4 และ KC4/1 บริเวณห้วยคลิตี้ ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ – เดือนกันยายน 2557 ซึ่งกำหนดจุดตรวจวัดบริเวณหน้าฝายตักตะกอนโดยแบ่งออกตามแนวลำห้วยช่วงละประมาณ 10 เมตร และตามหน้าตัดขวางของลำห้วย ช่วงละ 1 เมตร จากฝั่งทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออก พบว่ามีตะกอนดินท้องน้ำสะสมบริเวณฝายตักตะกอนแห่งที่ 1 (KC4) 32 – 46 เซนติเมตร และฝายตักตะกอนแห่งที่ 2 (KC4/1) 24 – 66 เซนติเมตร</p> <p>3) การดำเนินงานในระยะต่อไป</p> <p>จากการประชุมหารือกับชาวบ้านคลิตี้เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2557 ชาวบ้านคลิตี้ได้ขอให้ คพ. ดำเนินการดูตะกอนหน้าฝายตักตะกอนให้เห็นเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับชาวบ้านว่าฝายสามารถตักตะกอนได้ และใช้เป็นตัวอย่างสำหรับการสร้างฝายเพิ่มอีก 2 แห่ง</p>	

แผนงาน/กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน	ปัญหาและอุปสรรค
<p>6. การจัดการตะกอนดินปนเปื้อนสารตะกั่วในหลุมฝังกลบ (เดิม) บริเวณริมลำห้วยคลิตี้</p>	<p>1) การดำเนินงานที่ผ่านมา</p> <p>- กรมควบคุมมลพิษร่วมกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งเป็นที่ปรึกษาดำเนินโครงการกำหนดแนวทางการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้จากการปนเปื้อนสารตะกั่ว ได้เข้าตรวจสอบสภาพพื้นที่บริเวณหลุมฝังกลบ (เดิม) จำนวน 8 หลุม เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการดำเนินงานโครงการฯ ระหว่างวันที่ 30 กันยายน – 4 ตุลาคม 2556 แยกเป็นหลุมที่ดำเนินการขุดหรือและขนย้ายตะกอนดินปนเปื้อนสารตะกั่วไปบำบัดปรับเสถียรและฝังกลบอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ จำนวน 4 หลุม และที่ยังไม่ได้กำจัดจำนวน 4 หลุม</p> <p>2) การดำเนินงานปัจจุบัน</p> <p>- มหาวิทยาลัยขอนแก่น จัดประชุมนำเสนอพื้นที่ที่เหมาะสมในการจัดทำหลุมฝังกลบอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ หรือโครงการกำหนดแนวทางการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้จากการปนเปื้อนสารตะกั่ว (ระยะที่ 2) ในวันที่ 7 – 9 กันยายน 2557 ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการใช้พื้นที่เหมืองบ่องามเป็นสถานที่ในการก่อสร้างหลุมฝังกลบ</p> <p>3) การดำเนินงานในระยะต่อไป</p> <p>- สำรวจและออกแบบหลุมฝังกลบตะกอนดินปนเปื้อนสารตะกั่วที่สามารถรองรับปริมาณตะกอนดินฯ ที่เหลืออีก 4 หลุมในการศึกษาโครงการฯ ระยะที่ 2</p>	<p>1) พื้นที่ดำเนินโครงการอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ การเข้าไปทำกิจกรรมต่างๆ ต้องได้รับอนุญาตก่อนจะดำเนินการได้</p> <p>2) การดำเนินงานต้องได้รับความเห็นชอบจากทุกภาคส่วน</p>